

Instellingsplan 2023-2027

Met open mind

Met open mind

Instellingsplan 2023-2027

U2022/8374

© December 2022 Open Universiteit

Alle rechten voorbehouden.

1. Inleiding

Dit instellingsplan schetst de koers voor 2023-2027. De Open Universiteit heeft een unieke positie in het Nederlandse hoger onderwijsbestel. Met de keuzes in dit instellingsplan willen we die positie de komende jaren bestendigen en versterken.

Dit instellingsplan bouwt voort op de stappen die de Open Universiteit de afgelopen jaren heeft gezet. Het aantal studenten is gegroeid. Onze score op studenttevredenheid is hoog. Het nieuwe onderwijsmodel is vastgesteld. Er is een instellingsbreed interdisciplinair onderzoeksprogramma geformuleerd. Het disciplinaire onderzoek is versterkt. De inrichting van de organisatie is aangepast en er is een begin gemaakt met een ingrijpende aanpassing van het ict-landschap.

Dit instellingsplan sluit ook aan op nieuwe ontwikkelingen in het hoger onderwijs, waar de vraag naar meer flexibiliteit en het faciliteren van leven lang ontwikkelen steeds duidelijker wordt gearticuleerd. Op onderdelen wordt ons onderwijsaanbod verbreed, waarmee we het profiel en de positionering van de Open Universiteit aanscherpen om beter te kunnen bijdragen aan de uitdagingen waar de samenleving voor staat. Daarnaast investeren we in onze organisatie, als voorwaarde om alle ambities voor de komende periode daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Het instellingsplan beschrijft de koers op hoofdlijnen. De uitwerking vindt plaats in de jaarplannen van de faculteiten en diensten. Teneinde de uitvoering van dit instellingsplan de komende jaren goed te kunnen monitoren, zal eind 2022 een overzicht beschikbaar zijn van de in dit plan geformuleerde ambities en acties. In de jaargesprekken tussen College van bestuur en faculteiten en diensten zal dit overzicht een leidende rol spelen, waarbij vooral zal worden ingezoomd op concrete doelstellingen voor het volgende kalenderjaar.

Studeren? Dat deden wij thuis niet_

Studeren of überhaupt maar je school afmaken had in het Friese gezin waar Katrinus Posthumus opgroeide geen prioriteit. Op zijn zestiende stond hij aan de lopende band. Nu is hij sociotherapeut in tbs-kliniek Mesdag en volgt de master Levensloopsychologie aan de Open Universiteit. 'Iedereen verdient een tweede kans.'

Op een bankje in de speeltuin. In de bus van en naar het werk. Of als hij 's ochtends héél vroeg wakker is... Zodra Katrinus een momentje heeft, buigt hij zich over zijn studiemateriaal. 'Andere mensen stappen op een racefiets om af te schakelen. Ik word blij als ik kan en mág studeren.'

2

2. Ontwikkelingen in de omgeving

De omgeving waarin de Open Universiteit opereert, verandert in hoog tempo. Voor de Open Universiteit zijn vooral de volgende ontwikkelingen van belang (zie bronnen in bijlage 2):

- De arbeidsmarkt in Nederland kenmerkt zich al geruime tijd door schaarste aan hoger opgeleide arbeidskrachten. Daarmee neemt de behoefte aan scholing, ook bij niet-traditionele doelgroepen, toe. Daar ligt een taak voor de Open Universiteit omdat wij juist in het bedienen van specifieke doelgroepen zijn gespecialiseerd.
- Tegelijkertijd worden we zelf als werkgever ook geconfronteerd met schaarste op de arbeidsmarkt. Dat stelt hoge eisen aan personeelsmanagement om talent aan te trekken en te behouden. We zullen in onze personeelswerving de blik nadrukkelijk ook richten op de internationale regio waarin we zijn gevestigd. Anderzijds zullen we het overbruggen van een groter dan gebruikelijke afstand tussen woon- en werkplek verder faciliteren.
- De differentiatie in doelgroepen voor academisch onderwijs en de vraag naar flexibiliteit in het aanbod van regulier academisch onderwijs nemen toe. Door de langdurige ervaring met flexibel onderwijs kan de Open Universiteit hier goed op inspelen.
- De behoefte aan academisch onderwijsaanbod dat voorziet in bij-, na- en omscholing neemt toe (leven lang ontwikkelen). Dit vraagt om aanbod van kortere opleidingstrajecten met civiele erkenning, waarbij rekening wordt gehouden met de veranderingen in de verwachting die gesteld wordt aan competenties van academisch afgestudeerden. De Open Universiteit wil aan deze maatschappelijke behoefte tegemoetkomen.
- De opnamecapaciteit van het Nederlands universitair bestel loopt tegen zijn grenzen aan. Nationale capaciteitsbenutting vraagt om creatieve oplossingen. Hierbij kan de Open Universiteit voor een deel van de studentenpopulatie onderdeel van de oplossing zijn, als alternatief voor het campusonderwijs van de overige universiteiten.
- Het aandeel traditionele tweedekansers (studenten die als jongere niet de kans hebben gekregen (of benut) om een ho-diploma te halen) neemt af. Anderzijds blijkt een deel van de schoolverlaters minder geïnteresseerd in studeren op een campusuniversiteit en participatie in het traditionele studentenleven. We zullen onderzoeken of het aanbod van de Open Universiteit ook voor deze groep in hun behoefte kan voorzien.

- Mede als gevolg van de coronacrisis is er sprake van toegenomen flexibilisering en digitalisering binnen het hoger onderwijs, waarmee de positie van de Open Universiteit in relatie tot de overige universiteiten en hogescholen in een nieuw licht komt te staan. Dit vraagt om een heldere positionering, met een onderscheidende balans tussen online en fysiek onderwijs.
- In de samenleving is er steeds meer bewustwording en handelingsurgentie bij issues als duurzaamheid, diversiteit, inclusie en sociale veiligheid. Dit geven we een plaats in ons onderwijs, ons onderzoek, ons personeelsbeleid en onze bedrijfsvoering.
- Er is sprake van toenemende internationalisering van het Nederlandse hoger onderwijs. Daarmee staat Nederlandstalig aanbod in het wetenschappelijk onderwijs onder druk. De Open Universiteit wil aan groepen die Nederlandstalig onderwijs prefereren een alternatief bieden, omdat wij als instelling voor open hoger onderwijs Nederlands als voertaal blijven hanteren.
- Complexe maatschappelijke opgaven vragen om maatschappelijk relevant interdisciplinair wetenschappelijk onderzoek. Dat sluit aan bij het onderzoeksprofiel van de Open Universiteit, dat zich richt op interdisciplinair onderzoek vanuit een solide disciplinaire basis.
- Open access publiceren is steeds meer de standaard in onderzoek. De Open Universiteit heeft de principes van open science omarmd. We willen onze onderzoekers stimuleren en faciliteren om hier nog meer aan bij te dragen en gebruik van te maken.
- Het maatschappelijk vertrouwen in de wetenschap staat onder druk. Dit vraagt om een meer maatschappijgerichte oriëntatie van onze wetenschappelijk activiteiten.
- Er is toenemende behoefte aan aantoonbare impact (valorisatie) van wetenschappelijk onderzoek, o.a. tot uitdrukking komend in een sterkere betrokkenheid van universiteiten bij hun regio. We hebben de verbinding met de regio de afgelopen jaren versterkt. Dat zetten we door, waarbij we landsgrenzen zoveel mogelijk negeren en ook blijven inzetten op het versterken van onze landelijke en internationale positie.
- Een goede interactie tussen docent en student is wezenlijk, ook voor onderwijs dat voornamelijk digitaal wordt aangeboden. Omdat de studentenpopulatie van de Open Universiteit over het gehele land (en de wereld) is verspreid, vergt dit speciale aandacht en voorzieningen.
- De eisen die terecht aan universiteiten gesteld worden met betrekking tot veiligheid, waaronder cyber security, kennisveiligheid, privacy en sociale veiligheid, zijn hoog. Mede gelet op de belangrijke rol die digitalisering in ons onderwijsconcept speelt, krijgt dit thema binnen de Open Universiteit ruime aandacht. Dit betreft zowel onze eigen organisatie als ons onderwijsaanbod.
- De hoge werkdruk voor wetenschappers is al geruime tijd een punt van zorg. Dit vraagt een voortdurende aandacht voor efficiëntieverbetering van de inzet van ons personeel onder meer door beter gebruik van IT-middelen en beheersing van de regeldruk. Ook explicieter onderscheid tussen reguliere capaciteit en verandercapaciteit is hierbij geboden. Belangrijk voor de beheersing van de werkdruk is ook het veiligstellen van de autonomie van onze medewerkers bij de uitvoering van hun takenpakket.
- In het universitair personeelsbeleid (ook dat van de Open Universiteit) lag traditioneel veel nadruk op wetenschappelijke output resulterend in zogenaamde toppublicaties. Via ons programma Erkennen en waarderen zullen we meer balans aanbrengen in de waardering van de onderscheiden taakgebieden die binnen de Open Universiteit aan de orde zijn: onderwijs, onderzoek, valorisatie en leiderschap. Daarnaast zullen resultaten en prestaties meer op teamniveau worden beoordeeld en vastgesteld. Dit geldt niet alleen voor ons wetenschappelijk personeel, maar mutatis mutandis ook voor onze medewerkers in de ondersteunende diensten.

3

3. Terugblik op het vorige instellingsplan

Het instellingsplan 'Vernieuwend, open en verbonden' had betrekking op de periode 2018-2022. Centraal stond de ambitie om de impact van de Open Universiteit in de kennissamenleving verder te vergroten door het onderwijs te verbeteren en te vernieuwen en hiermee meer studenten te bereiken, het onderzoek te versterken en meer open te staan voor nieuwe uitdagingen. Dit moest leiden tot groei.

Om succesvol te kunnen werken aan deze strategie is een instellingsbrede reorganisatie doorgevoerd met als doel het verder professionaliseren van de organisatie en het vergroten van de efficiency en executiekracht. Deze nieuwe organisatiestructuur is in januari 2020 van kracht geworden. De huidige zes faculteiten weerspiegelen het inhoudelijk profiel van de Open Universiteit: de kerngebieden van het SSH-domein (Social Sciences and Humanities) samen met een specifiek bij de maatschappelijke impact en de opdracht van de Open Universiteit passende focus binnen het bèta-domein (natuur/milieu; informatica/informatiekunde).

In 2021 is het aangescherpte onderwijsmodel, dat uitgaat van het concept van activerend academisch afstandsonderwijs, vastgesteld. Dit onderwijsmodel vormt het kader voor de vormgeving en ontwikkeling van het BaMa-onderwijs. Faculteiten hebben maatregelen genomen om bestaande bachelor- en masteropleidingen en schakelprogramma's te verbeteren en te vernieuwen. Nieuwe opleidingen zijn ontwikkeld dan wel in ontwikkeling, gebaseerd op fundamenteel en maatschappelijk relevant onderzoek vanuit het SSH-profiel versterkt met de relevante disciplines uit het bèta-domein.

Het aantal studenten is fors gegroeid, van 14.000 in 2018 naar ruim 17.000 in 2021. Het aantal door onze studenten afgenomen studiepunten is in die periode toegenomen van 230.000 naar 277.000. De studenttevredenheid is ondanks deze forse groei op het voor de Open Universiteit gebruikelijke hoge peil gebleven. Dat het aantal getuigschriften (bachelor en master) niet met gelijke tred is toegenomen, is voor ons een vingerwijzing dat er onder onze studenten belangstelling bestaat voor kortere opleidingsprogramma's met zo mogelijk civiele erkenning. Dit sluit aan bij de toenemende behoefte aan om- en bijscholingstrajecten waarbij de student niet van 'voren af aan' hoeft te beginnen en waarbij elders verworven competenties gehonoreerd worden.

Op het gebied van onderzoek is het interdisciplinaire onderzoek versterkt met het overkoepelende instellingsbrede interdisciplinaire onderzoeksprogramma 'Innovating for Resilience'. Om dit onderzoeksprogramma scherper te positioneren zijn centrale stimuleringsgelden beschikbaar gesteld, waaruit jaarlijks een aantal promotieplaatsen wordt gefinancierd. Juist om dit interdisciplinaire programma kans en ruimte te geven is daarnaast de afgelopen jaren ook fors geïnvesteerd in het disciplinaire onderzoek. Zo is er bijvoorbeeld door de faculteit Onderwijswetenschappen een onderzoeksprogramma ontwikkeld gericht op onderwijstechnologie, online leren en innoveren met ict ('onderwijsonderzoek met impact op activerend (online) onderwijs') en verricht de vakgroep Gezondheidspsychologie onderzoek naar de verhoging van de kwaliteit van leven van ouderen. Vanuit deze keuzes participeert de Open Universiteit in de relevante nationale sectorplannen en hebben alle faculteiten in de afgelopen periode succesvol deelgenomen aan landelijke onderzoek-clustervisitaties.

Er is de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan maatschappelijke relevantie en valorisatie (impact). Dit heeft geresulteerd in scherpere focus op interdisciplinariteit en versterking van de samenwerking met regionale partijen, onder meer door verbinding met de regio (provincie Limburg, Zuyderland ziekenhuis, gemeente Heerlen en Brightlands Smart Services Campus).

Activerend academisch afstandsonderwijs →

De drie A's uit de naam van het onderwijsmodel, activerend academisch afstandsonderwijs, vormen een kernachtige samenvatting van hoe ons onderwijs eruit moet zien. Het model levert de handvatten om improvisatie en stilstand te voorkomen. Onze studenten krijgen onderwijs in een mix van zelfstudie, fysieke en online bijeenkomsten. Daarbij worden zij via diverse activerende elementen 'bij de les' gehouden. Het onderwijs is meer dan consumeren. Studeren aan de Open Universiteit betekent actief meedoen en openstaan voor feedback, van docenten en medestudenten. Voor en achter de schermen ligt er een infrastructuur die dit type onderwijs mogelijk maakt. Een up-to-date digitale leer- en werkomgeving (DLWO) behoort vanzelfsprekend tot onze 'eerste levensbehoeften'

De Open Universiteit ambieert een prominente positie als aanjager van leven lang ontwikkelen (LLO) in Nederland, zowel vanuit eigen kracht als via samenwerkingsinitiatieven. Met de TU Delft is de Open Universiteit bestuurlijk trekker voor LLO in de koepelorganisatie van de Nederlandse universiteiten. Daarnaast was de Open Universiteit een van de drijvende krachten achter een initiatief, dat resulteerde in een breed gedragen voorstel voor het Nationaal Groeifonds onder de titel 'Nationale LLO Katalysator'.

Er is geïnvesteerd in ondersteuning van het onderzoek, onder meer op het gebied van subsidieverwerving, onderzoeksaanvragen en projectvoorstellen. Om open access te stimuleren is een Open-access-fonds ingesteld.

Recentelijk is besloten de intern ontwikkelde digitale leeromgeving yOULearn uit te faseren en te vervangen door Brightspace. Dit is een onderdeel van een omvangrijke IT-transitie, die de komende jaren wordt gerealiseerd.

Er zijn maatregelen genomen om de werkdruk te verminderen. Er zijn middelen ingezet om meer wetenschappelijk personeel aan te stellen. Bij de beoordeling van wetenschappers komt minder nadruk te liggen op de kwantitatieve omvang van de wetenschappelijke output en meer op kwaliteit, inhoud, creativiteit en de impact in het maatschappelijk en wetenschappelijk domein. Onze invulling van het programma Erkennen en waarderen sluit aan bij de nationale ontwikkelingen op dit terrein.

De Open Universiteit streeft al jarenlang naar een goede vertegenwoordiging van vrouwen in de wetenschappelijke staf. Eind 2021 was meer dan 40% van de hoogleraren vrouw, dat is het hoogste percentage vrouwelijke hoogleraren van alle Nederlandse universiteiten. Desalniettemin is er in de totale opbouw van ons personeelbestand nog sprake van onevenwichtigheden die ook de komende planperiode nadrukkelijk aandacht vragen. In 2022 is een nieuw beleid voor diversiteit en inclusie vastgesteld waarin nieuwe taakstellingen zijn geformuleerd.

Geconcludeerd kan worden dat er belangrijke stappen zijn gezet bij het realiseren van de ambities van de Open Universiteit waarop we de komende jaren kunnen voortbouwen. De doorontwikkeling van het onderwijsportfolio, het beter benutten van onze mogelijkheden om in te spelen op de behoeften van onderscheiden groepen studenten, de doorontwikkeling van het (interdisciplinaire) onderzoek, het versterken van de impact van het onderzoek van de Open Universiteit en het investeren in onze organisatie en onze medewerkers blijven ook de komende jaren belangrijke opgaven.

Nationaal Groeifondsaanvraag LLO Katalysator →

De Nationale LLO Katalysator moet de doorontwikkeling van Leven Lang Ontwikkelen in Nederland versnellen. Het Nationaal Groeifonds heeft de aanvraag gehonoreerd. De totale begroting van dit plan is € 421 miljoen, de gevraagde bijdrage van het Nationaal Groeifonds is € 392 miljoen. De LLO Katalysator richt zich op de vraag naar arbeid in de toekomst, het creëren en flexibiliseren van leeraanbod en het stimuleren van een leercultuur. De inzet op deze drie uitdagingen moet leiden tot een structureel ecosysteem waardoor Nederland beter voorbereid is op de grote transities die op ons afkomen. De LLO Katalysator bouwt voort op bestaande initiatieven en dient als schakelpunt tussen onderwijs, bedrijfsleven, maatschappelijke initiatieven, professionals en de overheid. Regionale initiatieven zullen dienen als voorbeeld en proeftuin. Wat goed werkt, kan landelijk worden opgeschaald.

4

Sportende student of studerende sporter_

Studeren of sporten? Annick Verhaar doet het allebei. Ze staat aan het begin van een profcarrière als tennisser én doet de bachelor Bedrijfskunde. 'Ik studeer vroeg op de dag, en leg daarna de lesstof echt weg, zodat ik me volledig op tennis kan richten. Dat moet ook wel, want na de training ben ik meestal niet veel meer waard. Bij de Open Universiteit kan ik zelf mijn agenda bepalen. Ik heb nog nooit moeten kiezen tussen een belangrijk toernooi en een belangrijk tentamen.' Is het moeilijk om die ballen tegelijk in de lucht te houden? 'Ach, ik hou gewoon niet van half werk.'

4. Strategische positionering Open Universiteit

De Open Universiteit is in de jaren 80 van de vorige eeuw opgericht als een publieke universiteit met een bijzondere opdracht: het ontwikkelen, innoveren en aanbieden van open academisch onderwijs. Anders dan de overige Nederlandse universiteiten, die zich vooral richten op campusonderwijs voor schoolverlaters, biedt de Open Universiteit de mogelijkheid om academisch onderwijs te volgen aan doelgroepen voor wie het campusonderwijs minder geschikt is. Deze doelgroepen zijn in hun samenstelling zeer divers en omvatten onder meer: volwassenen die op jongere leeftijd geen mogelijkheid hadden universitair onderwijs te volgen, mensen met fysieke beperkingen, topsporters, gedetineerden en studenten die hun studie met andere werkzaamheden willen combineren. Deze studenten zijn meestal niet in staat zich voltijds op hun studie te concentreren en prefereren daarom studie in deeltijd. Door academisch onderwijs ook voor deze doelgroepen bereikbaar te maken, levert de Open Universiteit een belangrijke bijdrage aan het waarborgen van de toegankelijkheid van het Nederlands stelsel van universitair onderwijs. Met het onderwijsmodel van activerend academisch afstandsonderwijs vult de Open Universiteit het aanbod van campusonderwijs van de overige universiteiten aan. Zo vormt de Open Universiteit een belangrijk en uniek onderdeel van het Nederlandse universitaire bestel. Die positionering willen we de komende jaren behouden en verder versterken.

Het gegeven dat de campusuniversiteiten door de coronacrisis ook meer ervaring hebben opgedaan in het geven van afstandsonderwijs, verandert de positie van de Open Universiteit in het Nederlands bestel niet ten principale. Alle overige Nederlandse universiteiten hebben immers aangegeven zich ook in de toekomst als campusuniversiteit te willen blijven profileren.

Hoewel anno 2022 het aantal 'tweedekansers' is gedaald in vergelijking met 40 jaar geleden, is de oorspronkelijke doelstelling van de Open Universiteit nog steeds uiterst relevant. Omdat onderwijs het middel bij uitstek is om opwaartse maatschappelijke mobiliteit te stimuleren, is de Open Universiteit ook anno 2022 voor mensen in achterstandsposities nog steeds van grote betekenis.

Gelet op de ervaring die de Open Universiteit met flexibel afstandsonderwijs heeft opgedaan, is het voor de hand liggend dat wij ook voorzien in de behoefte aan om-, bij- en nascholing voor actieven in het arbeidsproces die al in het bezit zijn van een ho-diploma. De communicatie-en marketingstrategie zal daarop worden aangepast.

In het Bestuursakkoord dat in juli 2022 tussen ministerie van OCW en Universiteiten van Nederland (UNL) is gesloten, wordt voor de periode september 2022-september 2023 een toekomstverkenning van het Nederlandse stelsel van hoger onderwijs aangekondigd. Hierin zal van individuele instellingen een duidelijker profilering binnen het ho-stelsel worden gevraagd. In dat kader zal de Open Universiteit naast het aanbod aan flexibele bachelor-en masterprogramma’s als extra speerpunten inbrengen: (i) aanbod van korte academisch geaccrediteerde opleidingsprogramma’s in het kader van om-, bij- en nascholing; (ii) een nationale rol in het aanbieden van flexibele schakelprogramma’s die de overgang van hbo naar wo-master faciliteren; (iii) flexibele bachelor-programma’s voor schoolverlaters voor wie afstands- en deeltijdonderwijs een meer geschikte route is dan een traditionele campusopleiding. Voor al deze drie extra speerpunten geldt de inhoudelijke focus op de SSH-kerngebieden van de Open Universiteit inclusief informatica en milieu-natuurwetenschappen die traditioneel meer tot het bèta-domein worden gerekend. Over de randvoorwaarden om deze taken op te pakken zal de Open Universiteit in overleg treden met het ministerie van OCW.

Binnen het binaire stelsel van het Nederlands hoger onderwijs kiest de Open Universiteit hiermee nadrukkelijk positie in het universitaire deel van het bestel. Dat betekent dat het verrichten van wetenschappelijk onderzoek als een onvervreemdbare kerntaak van de Open Universiteit wordt beschouwd. Zonder actieve wetenschapsbeoefening komt immers de claim academisch onderwijs aan te bieden op losse schroeven te staan. Wel kiest de Open Universiteit ervoor zich ten aanzien van het wetenschappelijk onderzoek explicieter te laten aanspreken op de maatschappelijke relevantie ervan. Dit vergt een interdisciplinaire aanpak die, mede gelet op de kleinschalige omvang en meer centrale organisatiestructuur van de Open Universiteit, zich gemakkelijker laat realiseren dan aan instellingen die meer langs disciplinaire lijnen zijn georganiseerd.

Schakelzone Recht →

Schakelzone Recht is een jarenlang samenwerkingsverband tussen de Open Universiteit, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. Studenten met een diploma hbo-rechten kunnen via Schakelzone Recht toegang krijgen tot de masteropleiding Rechtsgeleerdheid met of zonder civiel effect aan de Open Universiteit, de Universiteit van Amsterdam of de Vrije Universiteit. Het grootste deel van deze premaster wordt verzorgd door de Open Universiteit.

Op basis van het bovenstaande komen we tot de volgende onderscheidende kenmerken voor het onderwijs van de Open Universiteit:

- Gebaseerd op fundamenteel en maatschappelijk relevant onderzoek;
- Open karakter (geen ingangseisen voor bacheloropleidingen);
- Hoge mate van flexibiliteit in tijd, plaats en studietempo;
- Inschrijven per onderwijseenheid;
- Activerend academisch afstandsonderwijs met een onderscheidende balans tussen online onderwijs en fysiek onderwijs;
- Focus op specifieke doelgroepen;
- Focus op Nederlandstalige studenten.

Kenmerkend voor het onderzoek van de Open Universiteit zijn:

- Hoge maatschappelijke impact;
- Verbinding met het onderwijs;
- Focus op interdisciplinariteit binnen het SSH-domein en de relevante bèta-disciplines: Rechten, Onderwijs, Cultuur, Management, Psychologie, Natuur/Milieu en Informatica/ Informatiekunde;
- Geen disciplinaire graduate schools, maar één universiteitsbrede Graduate School, waarin alle promovendi van de Open Universiteit hun plaats hebben.

De huidige financiële positie van de Open Universiteit is zonder meer gezond te noemen en biedt derhalve een goede basis om naast de bestaande doelgroepen nieuwe verwante doelgroepen te bedienen. Met de uitbreiding van ons onderwijsaanbod in het kader van om-, bij- en nascholing wordt de financiële basis van de Open Universiteit verder verstevigd. Mits met de overheid goede afspraken gemaakt kunnen worden over de financiering van schakelprogramma’s en de toelating van schoolverlaters kan de reikwijdte en efficiëntie van het aanbod van de Open Universiteit verder worden vergroot. Met een in landelijk perspectief beperkt budget kan de Open Universiteit zo een wezenlijke bijdrage blijven leveren aan de toegankelijkheid van het Nederlandse universitaire stelsel.

Doorgaan waar anderen stoppen_

Zoals de meeste vwo'ers ging Alden Pervan na zijn eindexamen studeren. 'Ik was een jonge leerling, en op mijn zeventiende nog lang niet rijp genoeg om de juiste studiekeuze te maken. Na twee jaar kapte ik ermee en begon een modezaak.' Na bijna tien jaar ondernemerschap begon het te jeuken, hij wilde zichzelf ontwikkelen. 'Dit keer wist ik het zeker: ik ga rechten studeren. Omdat ik wilde blijven werken, koos ik voor de Open Universiteit.' Na de bachelor Rechtsgeleerdheid inspireert hij als master-student en tutor nu ook andere studenten om 'door te gaan waar anderen stoppen'.

5

5. De speerpunten van het nieuwe instellingsplan

De komende jaren richt de Open Universiteit zich op het vergroten van de betekenisvolle bijdrage aan de ontwikkeling van studenten en de samenleving en op het versterken van onze unieke positie in het universitaire stelsel. Daarbij hanteren we de volgende zeven speerpunten, onder de aanname dat voor elk hiervan een gezonde business case kan worden geformuleerd:

1. Onderwijs: we richten ons op proposities voor specifieke groepen die we kansen bieden om academisch onderwijs te volgen. Op het terrein van onderwijsinnovatie en digitale leermiddelen wil de Open Universiteit in Nederland een leidende positie innemen.
2. Onderzoek: we richten ons, vertrekkend vanuit een stevige disciplinaire basis, op interdisciplinair maatschappelijk relevant onderzoek. Onderzoek ter ondersteuning van onderwijsinnovatie beschouwen we als onze bijzondere opdracht. We versterken onze inzet op het gebied van impact/valorisatie, onder meer door het verstevigen van de verbinding met de regio.
3. Community-vorming: we investeren in onze community van studenten, medewerkers, alumni en partners.
4. We investeren in de campus en de studiecentra, waarbij het studie- en werkcomfort voor studenten en medewerkers leidend is. Mede ter bevordering van de universitaire samenwerking speelt bij de specifieke locatiekeuze van de studiecentra de connectie met de overige Nederlandse universiteiten een belangrijke rol.
5. Versterkte aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen zoals de noodzaak van duurzaamheid, diversiteit, inclusie en sociale veiligheid: in ons onderwijs, ons onderzoek en valorisatie, ons personeelsbeleid en onze bedrijfsvoering en huisvesting.
6. Personeelsbeleid: ons kapitaal bestaat uit onze mensen. We investeren in het vergroten van de aantrekkelijkheid van de Open Universiteit als werkgever, onder meer door de overbrugging van grote afstanden tussen woon- en werkplek te faciliteren.
7. Excellente organisatie: om onze ambities waar te maken, investeren we in de kwaliteit van onze processen en de dienstverlening aan onze studenten, in de onderlinge samenwerking en in het stimuleren van wendbaarheid en ondernemerschap.

Rust, groei en reflectie_

Van mavo naar pabo naar universiteit. Na jarenlang voor de klas te hebben gestaan, ging Jolanda Bongaerts Onderwijswetenschappen studeren aan de Open Universiteit. Ze wilde groeien als mens. En een nóg betere leerkracht worden. 'Ik wilde niet zo'n werkende moeder zijn die in haar vrije tijd alleen nog maar koekjes staat te bakken', lacht Jolanda. 'Als je goed voor je kinderen wilt zorgen, moet je goed voor jezelf zorgen. Ik word toevallig héél blij van leren. Ik begon met een cursus onderwijsvisie en deed drie jaar over de premaster Onderwijswetenschappen. Daarna begon ik met de master zelf.' Een lange weg, maar is dat erg? 'Nee', zegt Jolanda. 'Het leven loopt namelijk nooit zoals je denkt dat het loopt. Toen mijn vader overleed had dat een enorme impact op mijn leven. Het is fijn dat je bij de Open Universiteit de gelegenheid hebt om dan even een studiepauze in te lassen.'

6. Onderwijs

Uitgangspunt voor het onderwijs van de Open Universiteit is ons eigen onderwijsmodel: activerend academisch afstandsonderwijs. Dat speelt in op de verschillende behoeftes van groepen studenten en biedt enerzijds structuur, anderzijds een hoge mate van flexibiliteit. Recentelijk is in dit verband een universiteitsbreed kader voor formatieve en summatieve toetsing geformuleerd.

Het onderwijs van de Open Universiteit bestaat uit onderwijseenheden die gecombineerd kunnen worden tot academische bachelor- en masteropleidingen. Ook in de toekomst blijven de academische bachelor- en masteropleidingen de ruggengraat van ons onderwijsaanbod. Dat betekent dat studenten individuele onderwijseenheden kunnen afnemen, maar deze ook kunnen combineren tot een programma waaraan een wo-bachelor- of masterdiploma kan worden verbonden.

De studentenpopulatie van de Open Universiteit bestaat uit twee hoofdcategorieën:

- Studenten die via een flexibel traject een wo-bachelor- of masterdiploma willen behalen;
- Studenten die kortere studieprogramma's willen volgen.

Onder die twee hoofdcategorieën is de studentenpopulatie van de Open Universiteit zeer divers van samenstelling. Onze studentenpopulatie bestaat o.a. uit tweedekansers (zonder ho-diploma), studenten die hun studie met werk of zorgtaken combineren, specifieke doelgroepen zoals topsporters, gedetineerden en studenten met een functiebeperking, volwassenen die de overstap willen maken naar een andere sector op de arbeidsmarkt en hbo-bachelors die een wo-masterdiploma willen behalen. Een groot deel van onze studenten is 30 jaar of ouder. In dit verband is het vermeldenswaard dat Nederland internationaal vrij laag scoort als het gaat om het percentage studerende in de leeftijdscategorie 30-plus. Hier is dus nog een wereld te winnen.

Op dit moment richt de Open Universiteit zich in de werving en organisatie vooral op de eerste categorie van diplomastudenten. Van deze groep is – zeker in de bachelorfase – het deel dat (bedoeld of onbedoeld) geen diploma haalt echter substantieel.

Om ons onderwijs beter af te stemmen op de variëteit in onze studentenpopulatie, kiezen we ervoor om het aanbod en de organisatie van het onderwijs meer geschikt te maken voor de specifieke behoeften van bepaalde groepen studenten. Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De bachelor- en masteropleidingen blijven de ruggengraat van het onderwijsaanbod van de Open Universiteit. Mits het ministerie daarvoor ruimte biedt, zal worden gezien of deze opleidingen mede toegankelijk gemaakt kunnen worden voor daartoe gekwalificeerde schoolverlaters.
- Om de toegankelijkheid van ons onderwijs voor Nederlandstalige studenten te waarborgen, blijft Nederlands de voer- en instructietaal bij de Open Universiteit. Waar nodig zal de mate waarin onze studenten de Nederlandse taal beheersen worden getoetst. Waar dat gegeven de studentenpopulatie dan wel vanwege de inhoud van de opleiding nodig is, kan in beperkte mate onderwijs in het Engels worden gegeven, bijvoorbeeld in de vorm van joint degrees met zuster-instellingen in het buitenland.
- We zetten extra in op het ontwikkelen van onderwijs voor B2B en B2C en het bieden van samenhangende pakketten van cursussen (in de vorm van certificaat- en focusprogramma's), zo mogelijk met een civiele erkenning.
- We bieden meer maatwerk in begeleiding en in de vormgeving van het onderwijs, aansluitend bij de behoeften van de verschillende groepen en de persoonlijke ontwikkelvragen en leerroutes van studenten.

De komende periode oriënteren we ons – naast onze huidige BaMa-studenten – met specifieke proposities op de volgende groepen studenten: schoolverlaters, afgestudeerde (hbo-)bachelors, studenten die geïnteresseerd zijn in korte opleidingsprogramma's en de business-to-business (-to-consumer)-doelgroep.

Schoolverlaters

Binnen de BaMa zal onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheid onze programma's ook aan te bieden aan schoolverlaters. Er zijn aanwijzingen dat een groeiend aantal schoolverlaters met een vwo-diploma op zak om verschillende redenen onderwijs aan de campusuniversiteiten of het leven in een studentenstad minder aantrekkelijk vindt, terwijl nog weinig schoolverlaters kiezen voor een opleiding bij de Open Universiteit. Dit kan te maken hebben met onbekendheid met het fenomeen Open Universiteit onder vwo'ers. De Open Universiteit zal in overleg treden met het ministerie van OCW om te bezien of bestaande drempels hier weggenomen kunnen worden, mede in het licht van de capaciteitsproblemen waarmee de andere Nederlandse universiteiten in toenemende mate kampen. De groei van het aantal studenten aan Nederlandse universiteiten, die voor een belangrijk deel veroorzaakt wordt door toename van het aantal internationale studenten, zet de kwaliteit van het hoger onderwijs onder druk. Voor een beperkte groep schoolverlaters zou de Open Universiteit een passend alternatief kunnen zijn. Bijvoorbeeld omdat ze hun studie met werk of zorgtaken combineren, omdat ze een voorkeur hebben voor onderwijs met een grotere online component of omdat zij geen behoefte hebben aan het traditionele studentenleven. De Open Universiteit wil onderwijs bieden aan deze specifieke groep schoolverlaters. In de communicatie over deze optie zal ruim aandacht worden besteed aan de competenties waarover een schoolverlater moet beschikken om succesvol afstandsonderwijs te kunnen volgen.

Alvorens dit aanbod aan schoolverlaters verder te onderzoeken en uit te werken is overleg met het ministerie van OCW geboden, teneinde te bezien of bestaande belemmeringen, zoals ontbreken van toegang tot studiefinanciering en relatief hoge collegegelden, kunnen worden weggenomen. Hierbij moet ook worden aangetekend dat niet iedere schoolverlater die afstandsonderwijs prefereert, hiervoor ook geschikt is. Afstandsonderwijs vergt nog meer dan campusonderwijs een hoge mate van structuur en zelfdiscipline. Als 3% van de Nederlandse studentenpopulatie een optie van flexibel studeren zou prefereren en hiervoor geschikt blijkt te zijn, zou dat een stijging van de studentenpopulatie van de Open Universiteit met ongeveer 10.000 studenten betekenen, een groei die de Open Universiteit niet uit de weg gaat. Mocht dit traject begaanbaar blijken, dan zullen we de komende jaren een ingroeimodel hanteren. Marktonderzoek (identificeren van kansrijke doelgroepen voor de pilots), marketing en voorlichting (gericht op het voortgezet onderwijs), het wegnemen van mogelijke belemmeringen door regelgeving (o.a. de minimumleeftijd), bekostiging (o.a. studiefinanciering en de hoogte van het collegegeld) en mogelijke aanpassingen van het onderwijsmodel (zoals meer begeleiding en het faciliteren van voltijds studeren) vormen belangrijke onderdelen van dit traject.

Afgestudeerde bachelors

De belangstelling om na het behalen van een hbo-of wo-bachelordiploma werk en een masterstudie te combineren neemt toe. De Open Universiteit breidt daartoe het aanbod aan specifieke masteropleidingen doelgericht uit. Om de overstap van een hbo-bachelordiploma naar een wo-masterstudie beter te faciliteren, zal de positionering van de zogenaamde schakelprogramma's moeten worden verbeterd. In het kader van

de toekomstverkenning hoger onderwijs die voor het academisch jaar 2022/2023 in het Bestuursakkoord tussen OCW en UNL is aangekondigd, zal de Open Universiteit zich beschikbaar stellen als nationale aanbieder van on-line verzorgde schakelprogramma's in de voor ons relevante domeinen. Adequate bekostiging van dit essentiële onderdeel in het Nederlandse ho-stelsel is daartoe een voorwaarde. Op deze wijze hoeft niet iedere universiteit een uitgebreid eigen schakelaanbod aan te bieden, maar faciliteert de Open Universiteit dit voor de andere instellingen op efficiënte en schaalbare wijze.

Korte opleidingsprogramma's

Met het vorig jaar vastgestelde onderwijsmodel en het recent vastgestelde kader voor formatieve en summatieve toetsing is de Open Universiteit beter in staat studenten die een wo-bachelor- of masteropleiding willen behalen naar een diploma te begeleiden doordat we meer structuur bieden (cohortgewijs studeren). De focus ligt daarbij op degree-programma's. Het huidige aanbod van de Open Universiteit is nog niet optimaal toegesneden op studenten die zich niet richten op een volledige opleiding maar op kortere programma's. Zij kunnen weliswaar afzonderlijke cursussen volgen, maar zinvolle samenhangende pakketten van onderwijseenheden met civiele erkenning zijn er tot op heden maar in beperkte mate.

De komende jaren zetten we - vooral voor studenten die cursussen volgen voor op-, bij- en nascholing - in op uitbreiding van het aantal certificaatprogramma's en microcredentials, zoveel mogelijk gebaseerd op combinaties van bestaande onderwijseenheden. Daarbij is de inzet om, waar mogelijk en zinvol, aan deze certificaten een civiele erkenning die verder reikt dan de instellingsaccreditatie van de Open Universiteit te verbinden. We gaan hierover in overleg met maatschappelijke organisaties die aan deze erkenning kunnen bijdragen.

Studiefinanciering voor studenten Open Universiteit →

Studenten van de Open Universiteit komen niet in aanmerking voor een basisbeurs, aanvullende beurs of reisproduct. Dat komt omdat de Wet studiefinanciering als eis stelt dat studenten in het hoger onderwijs staan ingeschreven voor een voltijdse bachelor- of masteropleiding. Alle opleidingen van de Open Universiteit zijn echter geregistreerd als deeltijdonderwijs, ook al bepalen studenten in hoge mate zelf wanneer en hoe snel ze studeren. Verder speelt mee dat de Open Universiteit volgens de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) studenten moet inschrijven per onderwijseenheid in tegenstelling tot de andere ho-instellingen. Tot slot regelt de WHW dat de Open Universiteit voor haar bacheloronderwijs geen vooropleidingseisen kent, maar stelt wel de eis dat studenten minimaal 18 jaar zijn.

Aan welke combinaties van onderwijseenheden behoefte is, wordt onderzocht. Ook zal gezien worden wat verschillende doelgroepen vragen in termen van begeleiding, de verbinding met de praktijk, voorlichting en marketing. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om te komen tot meer flexibiliteit in startmomenten en tentaminering en variatie in toetsvormen.

Studenten beschikken steeds vaker over eerder of elders verworven competenties die relevant zijn voor hun studie. Zij verwachten hiervoor terecht erkenning of vrijstellingen binnen hun opleiding. Daarom kijken we in UNL-verband naar vernieuwende ontwikkelingen met betrekking tot erkenning en waardering van die competenties. Aandachtspunt hierbij is de mate waarin - vooral bij grote opleidingen - flexibilisering haalbaar is, zowel vanuit het perspectief van het onderwijs (o.a. vereiste inzet voor begeleiding), als vanuit het perspectief van de ondersteuning.

Ontwikkeling portfolio

Door de behoeften van de verschillende groepen in kaart te brengen, zijn we ook beter in staat om ons opleidingsportfolio af te stemmen op de behoeften van (potentiële) studenten. De Open Universiteit verzorgt een aantal brede opleidingen waar veel vraag naar is, maar daarnaast richten we ons ook op specifieke niche-opleidingen die zowel een disciplinair als een interdisciplinair karakter kunnen hebben. De komende jaren zullen we gezien, onder andere met inzichten uit persona- en doelgroepenonderzoek, waar kansen liggen voor aanpassingen in ons portfolio. Daarbij blijven we de belangstelling voor ons opleidingsaanbod kritisch volgen, waarbij zowel studentenaantallen als strategische overwegingen een rol spelen. We zullen hiervoor een transparant afwegingskader ontwikkelen.

De Open Universiteit zet de komende jaren in op het versterken van haar profiel op het gebied van duurzaamheid, diversiteit en inclusie. Deze thema’s worden opgenomen in de curricula van onze opleidingen. Ook willen we op deze gebieden specifieke masteropleidingen aanbieden (o.a. wo-master Diversiteit en inclusie en de wo-master Duurzaamheid).

Business-to-business(-to-consumer)

De Open Universiteit richt zich traditioneel op een leven lang ontwikkelen in de vorm van op-, bij- en nascholing. Daarbij ligt de focus tot nu toe op individuele deelnemers.

Sinds 2020 richten we ons in toenemende mate ook op het business-to-business-(to-consumer) segment (bedrijven, overheden, maatschappelijke instellingen en branche- of beroepsverenigingen). Dat doen we door afspraken te maken met werkgevers of brancheverenigingen over scholing van hun personeel. Ook hierbij vormen de onderwijseenheden van onze wo-bachelor- en masteropleidingen de ruggengraat. In overleg met de opdrachtgevers zal gezien worden welke aanvullingen of aanpassingen gedaan moeten worden in de inhoud (bijv. specifieke aandacht voor vaardigheden en de beroepspraktijk), werkvormen en begeleiding. Belangrijk aandachtspunt is dat het onderwijs voor de business-to-business-(to-consumer) doelgroep aanvullende eisen stelt aan de houding en competenties van docenten. Om onze positie op de markt voor dit onderwijs te versterken, investeren we in verdere professionalisering van docenten en het aantrekken van docenten met ervaring in de wetenschap én de beroepspraktijk. Ook zullen we de relatie met onze alumni versterken.

Leven lang ontwikkelen in Nederland →

Ongeveer 1,7 miljoen Nederlanders (ca. 18% beroepsbevolking) tussen 25 en 65 jaar is bezig met non-formeel, informeel of formeel leren (CBS, 2018; NRTO, 2019). Die participatie is internationaal gezien niet uitzonderlijk laag (NRTO, 2019), maar toch veel te bescheiden om in de toenemende behoefte aan adequaat opgeleide arbeidskrachten te voorzien (WRR, 2020; OECD, 2017).

Gevolgen voor het onderwijsmodel en de onderwijslogistiek

De keuze om het onderwijs van de Open Universiteit meer te richten op specifieke groepen heeft gevolgen voor het curriculum, de begeleiding, de onderwijslogistieke processen, onze systemen en de marketing en communicatie.

Zo vragen schoolverlaters andere vormen van begeleiding en kunnen ze, in tegenstelling tot studenten die al participeren in het arbeidsproces, wat ze geleerd hebben niet direct in hun werk toepassen of kunnen ze nieuwe kennis nog niet goed koppelen aan opgedane ervaring. Anderzijds zal in de communicatie naar potentiële studenten er nadrukkelijk op worden gewezen dat het volgen van afstandsonderwijs in groepen van gemengde samenstelling ook specifieke eisen stelt aan de student qua motivatie en zelfdiscipline.

Een sterk punt van het onderwijs van de Open Universiteit is de mogelijkheid om in redelijke mate plaats- en tijdonafhankelijk te studeren. Ook in het afstandsonderwijs neemt echter de behoefte aan fysiek onderwijs als onderdeel van de opleiding toe. De gewenste balans tussen fysiek en online onderwijs loopt voor de verschillende groepen uiteen. Per groep wordt in beeld gebracht welke behoeften men heeft aan plaats- en tijdonafhankelijk studeren en hoe hierop kan worden ingespeeld. De overige universiteiten zetten ook stappen op het gebied van digitalisering en flexibilisering. Daarbij blijft fysiek onderwijs echter de basis. Met activerend academisch afstandsonderwijs heeft en houdt de Open Universiteit een onderscheidend onderwijsmodel. Belangrijk aandachtspunt is het versterken van begeleiding, community-vorming en aandacht voor leren als sociaal proces. Dit vereist een goeddoordachte balans tussen online en fysiek onderwijs. De verhouding tussen online en fysiek onderwijs kan verschillen per groep en per opleiding, maar 100% afstandsonderwijs biedt de Open Universiteit niet (langer) aan. Het is aan de faculteiten om gegeven de eigen groep(en) studenten een goede balans tussen digitaal en fysiek onderwijs te realiseren.

Het benaderen van schoolverlaters en werkgevers vraagt ook een andere marketingstrategie en ander relatiebeheer dan voor de huidige studentenpopulatie van toepassing is. Om meer systematisch te kunnen afstemmen op de behoeften van de verschillende doelgroepen, is het noodzakelijk dat de marketing en sales op strategisch, tactisch en operationeel niveau samenhangend wordt georganiseerd en de faculteiten ondersteunt bij het gericht benaderen van doelgroepen, zowel voor het diplomagericht BaMa-onderwijs (incl. schakelonderwijs), de cursussen uit ons BaMa-onderwijs en de doelgroep van het business-to-business-(to-consumer) onderwijs.

De gedifferentieerde aanpak voor verschillende groepen studenten betekent ook dat we in onze dienstverlening naar studenten en in onze ondersteunende processen moeten zorgen voor differentiatie. Om dit efficiënt te kunnen inrichten is standaardisatie van basisprocessen en van systemen nodig, met daarin ruimte voor maatwerk.

De ontwikkeling van een strategie gericht op de nieuwe doelgroepen zal bestaan uit een combinatie van analyses en marktonderzoek, het aanpassen van het onderwijs in co-creatie met gebruikers, het systematisch leren van onze ervaringen en het bijsturen op basis van die evaluaties. Hierbij werken de faculteiten, het Expertisecentrum onderwijs (ECO) en de eenheid Marketing en relatiebeheer intensief samen.

Het organiseren en duurzaam implementeren van deze ontwikkeling kost tijd. Bovendien verschilt de kansrijkheid van de diverse groepen (schoolverlaters, afgestudeerde bachelors, geïnteresseerden in korte opleidingstrajecten en business-to-business-(to-consumer) studenten) voor de verschillende disciplines binnen de Open Universiteit. Ook op dat gebied kiezen we voor differentiatie en maatwerk. De faculteiten doen op basis van een analyse van de kansen voor de verschillende groepen binnen de eigen discipline voorstellen om te komen tot een specifieke doelgroepbenadering. Die moet aansluiten bij de strategische doelstellingen van de Open Universiteit en de discipline, de kenmerken en de behoeften van de verschillende groepen studenten en de relevante werkvelden. Ons systeem van interne kwaliteitszorg zal daartoe opnieuw tegen het licht van deze ontwikkelingen worden gehouden.

Leren is voor mij een verslaving_

Lucas Vos is directeur van een middelgroot ict-bedrijf, het liefst zit hij elke vrije minuut met zijn neus in de computerboeken. Barstend van de energie gaat hij sinds 2013 als een speer aan de Open Universiteit. Van de bachelor Informatica stroomde hij door naar de masters Software Engineering en Computer Science. Als slagroom op de taart volgt hij nu de nieuwe master Artificial Intelligence. 'Ik ben een beetje een hobbystudent, voor mij is leren een verslaving. En okay, deep down knaagt er ook wel iets van een gemiste kans in de wetenschap. Ik brak mijn bachelor Technische Natuurkunde na drie jaar af toen ik jong was.' Lucas speelt al langer met de gedachte om 'ooit' met een buitenpromovendustraject te starten. 'De master AI is voor mij een beetje een laatste testcase. Vind ik het schrijven van academische papers echt zo leuk? Dat ga ik in de komende twee jaar allemaal uitvinden.'

Onderzoek en impact

Onderzoek

Naast onderwijs zijn wetenschappelijk onderzoek en valorisatie de kerntaken van de Open Universiteit. Om immers de claim van wetenschappelijk onderwijs geloofwaardig te voeren, is het noodzakelijk dat onze docenten actief betrokken zijn bij wetenschappelijk onderzoek. Het ontbreken van deze betrokkenheid bij onderzoek zal ook een valorisatieambitie in hoge mate frustreren. Typerend voor het onderzoek aan de Open Universiteit is dat het aantoonbaar maatschappelijk relevant is. Centraal staan maatschappelijke vraagstukken die vanuit een interdisciplinair perspectief onderzocht moeten worden en waarbij maatschappelijke relevantie voorop staat. De combinatie van de disciplines en de overzichtelijke organisatie van de Open Universiteit biedt een brede basis voor het instellingsbrede onderzoeksprogramma 'Innovating for Resilience' dat wij gezamenlijk dragen en prioriteit geven. De term resilience (veerkracht) verwijst enerzijds naar het vermogen om in een sterk veranderende samenleving, waarin complexe transformaties en interacties aan de orde van de dag zijn, schokken op te vangen en daarbij goed functionerende systemen te behouden. Anderzijds wijst het op het vermogen tot vernieuwing, reorganisatie, ontwikkeling of transformatie. De Open Universiteit is met het aanwezige palet aan wetenschappelijke disciplines in staat aan de doordenking hiervan een wezenlijke bijdrage te leveren. Het spreekt daarbij voor zich dat een stevige verankering in hoogwaardig disciplinair onderzoek een voorwaarde is om een dergelijk interdisciplinair programma tot een succes te maken. Daarnaast is disciplinair onderzoek ook nodig voor de voeding van het academisch karakter van ons onderwijs.

De disciplines aan de Open Universiteit – psychologie, onderwijswetenschappen, rechtswetenschappen, cultuurwetenschappen, managementwetenschappen, informatica, informatiekunde, milieuwetenschappen en gezondheidswetenschappen – bieden een brede basis voor het onderzoek naar maatschappelijke vraagstukken. Inhoudelijk ligt het accent op veerkracht, digitalisering en de rol van technologie in de samenleving, waarbij duurzaamheid, diversiteit en inclusie speciale aandacht krijgen.

Met team science en citizen science benutten we de collectieve kracht die voortkomt uit samenwerken, zowel onderling als met (regionale, nationale en internationale) communities en consortia. Samenwerking met andere wetenschappelijke en maatschappelijke partijen voorziet bovendien in een actieve onderzoeks participatie van onze studenten, onder meer via stage- en afstudeeropdrachten.

De Open Universiteit heeft de wettelijke taak via onderwijskundig onderzoek bij te dragen aan de innovatie van het hoger onderwijs in Nederland. Innovatie van onderwijs vormt bij ons een belangrijk onderzoeksterrein voor alle disciplines. In dit onderzoek wil de Open Universiteit een leidende positie in Nederland innemen. Daartoe zijn in de komende periode extra investeringen voorzien. We richten ons specifiek op leerprocessen van volwassenen, instructional design, educational technology en docentprofessionalisering, activering, digitalisering, blended learning, assessment en flexibilisering. Thematieken waarop de Open Universiteit traditioneel als dé expert werd erkend en dat ook in de toekomst wil zijn en een voortrekkersrol wil vervullen.

De komende periode willen we onze onderzoeksformatie en -capaciteit versterken. Daarvoor nemen we de volgende maatregelen:

- Op dit moment hebben relatief veel wetenschappers van de Open Universiteit een deeltijdaanstelling. We zetten in op uitbreiding van de aanstellingsomvang van het wp.
- Met de overige universiteiten maken we afspraken over dubbelbenoemingen, waarbij medewerkers van de Open Universiteit voor een deel van hun tijd een aanstelling bij een andere universiteit hebben. Dat biedt de mogelijkheid om op onderzoeksgebied nauwer samen te werken en de verbinding te leggen tussen het onderzoek van de Open Universiteit en de onderzoeksprogramma's van andere universiteiten.
- We zetten in op uitbreiding van het onderzoek via de tweede en derde geldstroom. Dat doen we door participatie in consortia en samenwerking met externe partijen. Gelet op de sterkere nadruk bij nationale en EU-onderzoeksfondsen op interdisciplinariteit, biedt de concentratie van ons onderzoek op onze instellingsbrede thema's kansen om meer inkomsten uit de tweede en derde geldstroom te verwerven.

Instellingsbreed onderzoeksprogramma Innovating for Resilience →

De mooiste wetenschappelijke ontdekkingen ontstaan door over grenzen – of vakgebieden – heen te kijken. Aan de Open Universiteit werken wetenschappers vanuit alle zes faculteiten samen aan één instellingsbreed interdisciplinair onderzoeksprogramma Innovating for Resilience. Binnen dit onderzoeksprogramma wordt naar antwoorden gezocht op complexe vraagstukken van deze tijd. Gezondheidswetenschapper Inge Marcelissen onderzoekt bijvoorbeeld hoe ziekenhuizen het elektronisch patiëntendossier beter kunnen gebruiken. Daar komt naast arbeids- en organisatiepsychologie ook kennis uit informatiekunde en managementwetenschappen bij kijken. Het projectteam bestaat daarom uit onderzoekers van vier faculteiten. Bovendien werkt Inge voor haar onderzoek intensief samen met zorginstellingen en zorgmedewerkers in Nederland. Juist doordat we als kleine universiteit flexibel en wendbaar zijn, weten we elkaar over disciplines heen goed te vinden.

- We versterken disciplinaire samenwerking op nationaal (o.a. sectorplannen) en internationaal niveau, als noodzakelijk onderdeel van een hoogwaardige onderzoeksomgeving. De Open Universiteit zal verder investeren in een virtueel lab, waarbij online zowel experimenteel als longitudinaal onderzoek kan worden uitgevoerd. Hierbij gaat het zowel om faciliteiten als technisch ondersteunend personeel.
- We versterken de ondersteuning van het onderzoek, o.a. op het gebied van subsidieaanvragen.

Impact

Een belangrijk doel van ons onderzoek is het realiseren van maatschappelijke en economische impact (valorisatie). Daarbij richten we ons op de regio en op Nederland als geheel. Bij het versterken van de impact van ons onderzoek gaat het om de combinatie van een maatschappelijke bijdrage en het ontwikkelen van generieke kennis. Bij de doorontwikkeling van het onderzoek zal het versterken van economische en maatschappelijke impact een belangrijk aandachtspunt zijn. De faculteiten geven in hun onderzoeksprogramma's aan hoe zij hun impact willen vergroten.

Er is behoefte om de maatschappelijke zichtbaarheid en impact van het onderzoek van de Open Universiteit beter aantoonbaar en meetbaar te maken en de profilering te versterken. Zichtbaarheid gaat over de doorwerking van het onderzoek op diverse manieren, onder andere via publicaties, optredens en interviews op basis van wetenschappelijke expertise in publieke media of via doorwerking in het onderwijs. Maar ook om het doen van beleidsgericht onderzoek waarbij het onderzoek bijdraagt aan wetenschappelijk onderbouwde beeld- en besluitvorming. Daarnaast moet ook de wetenschappelijke zichtbaarheid worden verbeterd, bijvoorbeeld via wetenschappelijke publicaties, actieve deelname aan congressen of het afleveren van promovendi. We zullen een programma ontwikkelen om valorisatie en impact zichtbaar en meetbaar te maken. Daarin zal ook aandacht besteed worden aan het ondersteunen van wetenschappers op het gebied van valorisatie en profilering.

Een belangrijk aandachtspunt bij het versterken van de impact van ons onderzoek is de samenwerking met de regio. We willen de verbinding van ons onderzoek met de regio verstevigen door via (inter)disciplinair onderzoek – al of niet in co-creatie met partners – bij te dragen aan kennis over en de aanpak van regionale vraagstukken. De samenwerking in het kader van Brightlands Smart Services Campus en het Zuyderlandziekenhuis, de bijdragen aan het Nationaal Programma om de leefomstandigheden in Heerlen-Noord te verbeteren en de inzet van de Open Universiteit in het kader van de Educatieve Agenda Limburg zijn hiervan voorbeelden. De komende periode zullen we de regionale samenwerking intensiveren. Dat sluit aan bij de landelijke trend dat universiteiten in toenemende mate de verbinding zoeken met hun regio en bij onze focus op interdisciplinair en maatschappelijk relevant onderzoek.

Ten behoeve van het meer systematisch leggen van contacten tussen externe partijen en onze onderzoeksgroepen zal de rol van onderzoeksmakelaar tussen onze faculteiten enerzijds en bedrijfsleven en overheid anderzijds verder vorm worden gegeven. Daartoe zal CAROU (Center for Actionable Research Open Universiteit) worden doorontwikkeld.

Komend jaar wordt het onderzoeks- en internationaliseringbeleid geactualiseerd. De in deze paragraaf geschetste koers vormt daarvoor de basis.

Onderzoek naar innovatie van het hoger onderwijs

Bij de beschrijving van het onderzoeksprofiel van de Open Universiteit is aangegeven op welke thema's we ons richten voor onderzoek naar innovatie van het hoger onderwijs. Het gaat over leerprocessen van volwassenen, instructional design, educational technology en docentprofessionalisering, activering, digitalisering, blended learning, assessment en flexibilisering.

Brightlands Smart Services Campus →

Sinds 1 januari 2022 is de Open Universiteit de vierde aandeelhouder van de Brightlands Smart Services Campus in Heerlen, naast Universiteit Maastricht, Provincie Limburg en APG. Brightlands Smart Services Campus staat voor een community van 80 grote en kleine bedrijven, startups, (kennis) instellingen en organisaties waaronder CBS, Accenture, Conclusion, Nationale Politie, TNO en a.s.r. Samen innoveren zij op het gebied van de inzet van Data Science en Artificial Intelligence in onder meer de publieke en financiële dienstverlening, duurzaamheid, zorg en onderwijs. De campus vormt de kern van de AI-hub Brightlands, één van de zeven Data Science en AI-hubs in Nederland.

Met het onderzoek naar de ontwikkeling van het onderwijs, leveren we good practices voor de Open Universiteit én generieke kennis voor andere ho-instellingen. Dat vereist dat innovaties worden gebaseerd op vragen van faculteiten én onderwijskundig onderzoek en dat de innovaties gemonitord en geëvalueerd worden, zodat ze leiden tot generieke kennis.

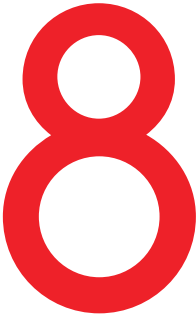
Dit vraagt om samenspel tussen de faculteit Onderwijswetenschappen (onderzoek), ons Expertisecentrum onderwijs (ondersteunen van innovaties) en de andere faculteiten. We gaan een nieuw mechanisme voor aansturing van onderwijsinnovaties ontwikkelen, waarbij de vragen uit de faculteiten en onderzoek samenkomen. Dat moet evidence informed onderwijsinnovaties opleveren met impact op het eigen onderwijs en generieke kennis voor het Nederlandse hoger onderwijs.

Om deze aanpak te stimuleren zal de komende periode extra worden geïnvesteerd in wetenschappelijk onderzoek naar onderwijsinnovatie. Een nieuw bachelorprogramma waarin zij-instromers zich kunnen kwalificeren tot onderwijskundige met lesbevoegdheid is in voorbereiding. Dit programma wordt tevens gezien als een levend onderzoekslaboratorium voor onderwijs aan volwassenen. Daarnaast wordt een innovatiefonds ingesteld, waaruit voorstellen voor onderwijsinnovatie van de interne teams uit verschillende faculteiten gefinancierd worden. Het doel van het fonds is tweeledig: het stimuleren van onderwijsinnovatie en het versterken van het samenspel tussen faculteiten, het Expertisecentrum onderwijs en de faculteit Onderwijswetenschappen. Door het organiseren van onderwijscongressen willen we nationale en internationale expertise op dit terrein bij elkaar brengen.

De aanpak die al wordt gepraktiseerd in ons Innovatielab, wordt doorontwikkeld. Daarbij zullen we ook kijken naar de wenselijkheid van projecten met een langere looptijd, om uitkomsten van onderzoek en innovaties te vertalen naar de praktijk. Ook willen we bezien hoe we docenten beter kunnen faciliteren om aan de slag te gaan met onderwijsinnovaties.

Experimenteren en onderzoeken in het Innovatielab →

Het Innovatielab ondersteunt docenten bij de innovatie van hun onderwijs. Onder innovatie valt alles dat ons onderwijs efficiënter, effectiever en leuker maakt, met een duidelijke focus op directe toepassing. Ideeën komen bij voorkeur van docenten of studenten die zelf ook actief als ‘idee-eigenaar’ meedoen aan de uitwerking. In een klein en veelal multidisciplinair team worden de ideeën uitgewerkt in een aantal korte ‘sprints’ van ieder twee tot drie weken. Aan het eind van iedere sprint wordt een (tussen)product opgeleverd. Dat bespreken we of testen we met de doelgroep. Het lab werkt universiteitsbreed. Het Expertisecentrum onderwijs fungeert hierbij als thuisbasis en kan logistieke, onderwijskundige en onderwijstechnologische expertise leveren. Onderzoekers van de faculteit Onderwijswetenschappen zorgen voor onderwijskundige evidentie.

Community-vorming

In het programmaplan Kwaliteitsafspraken 2022, dat betrekking heeft op de periode 2022-2024, is community-vorming een van de centrale thema’s. Voortbouwend op de stappen die in dit kader zijn gezet, investeren we de komende jaren in het versterken van onze universitaire gemeenschap, bestaande uit onze medewerkers, onze studenten, onze alumni en onze partners. Een belangrijk speerpunt voor de komende jaren is community-vorming. Ook studenten die op afstand studeren hebben behoefte aan verbinding met hun opleidingsinstituut. Alumni maken met trots in hun cv melding van het feit dat ze hun diploma aan de Open Universiteit hebben behaald.

Hoewel studenten van de Open Universiteit minder intensief bij de universiteit zijn betrokken dan voltijd-bachelor- en masterstudenten, laten de studentvertegenwoordigers in onze Studentenraad ons weten dat hun achterban face-to-face contact met hun docenten op prijs stelt. Ook onze studenten hechten belang aan een langdurige relatie met de Open Universiteit voor het vergaren van kennis en het verrijken van (cognitieve) vaardigheden. Studenten die een hoge mate van verbinding ervaren, doorlopen hun studie ook succesvoller. Academische en sociale integratie dragen bij aan verbondenheid. Bij community-vorming richten we ons op informele en formele academische en sociale integratie om zo de verbondenheid tussen studenten, docenten en ondersteunend personeel onderling en met de faculteit en universiteit te versterken, motivatie en eigenaarschap te vergroten en een veilige leer- en werkomgeving te bieden. Dat zal bijdragen aan meer binding en meer studiesucces.

Een substantieel deel van de huidige studentenpopulatie van de Open Universiteit kiest er bewust voor om individueel en op afstand een opleiding te volgen. Onze community heeft daarom geen verplichtend karakter. We voorzien in de mogelijkheid om deel te nemen aan de gemeenschap door onder meer:

- organiseren van fysieke ontmoetingen;
- inrichting van studiecetra;
- digitale netwerken en platforms;
- stimuleren van diversiteit en inclusie;
- ondersteunen van hybride werken;
- alumnibeleid;
- verbinding met onze partners.

Ook onze Graduate School speelt een belangrijke rol bij community-vorming. De universiteitsbrede Graduate School biedt interne en buitenpromovendi van de Open Universiteit, naast een degelijke opleiding tot onderzoeker, mogelijkheden tot netwerken en versterkt het gevoel van gezamenlijkheid en het belang van interdisciplinariteit.

Bij de doorontwikkeling van ons IT-landschap (zie paragraaf 9) is een belangrijk aandachtspunt dat onze ict-voorzieningen community-vorming kunnen faciliteren.

Campus en studiecetra

De Open Universiteit heeft haar hoofdvesting in Heerlen. De keuze is indertijd bij de oprichting van de Open Universiteit op deze vestigingsplaats gevallen waarbij landelijk politieke overwegingen mede een rol hebben gespeeld. Deze historische overwegingen worden door de Open Universiteit gerespecteerd en de keuze voor Heerlen als hoofdvesting staat dan ook niet ter discussie. In Heerlen zijn alle ondersteunende diensten gevestigd en vanuit Heerlen wordt het online onderwijs verzorgd. In Heerlen is ook het bestuursapparaat van de Open Universiteit gevestigd en hebben de faculteiten hun thuisbasis voor onderwijs en onderzoek. Omdat de huidige vestiging in Heerlen aan groot onderhoud toe is, zullen we de komende jaren in onze huisvesting in Heerlen investeren, zodat een aantrekkelijke, inspirerende en faciliterende werkomgeving geboden kan worden. Ook de bereikbaarheid van de Open Universiteit wordt hierbij betrokken.

Daarnaast onderhoudt de Open Universiteit verschillende studiecetra verspreid over Nederland en Vlaanderen. De studiecetra zijn een essentieel onderdeel van de faciliteiten van de Open Universiteit en leveren een belangrijke bijdrage aan community-vorming. Hoogwaardige studiecetra zijn nodig voor het onderwijs (m.n. voor de fysieke onderwijsactiviteiten, begeleiding en tentaminering), het onderzoek (als mogelijke locatie om samen te werken) en de community-vorming (als plek van ontmoeting). Onze huidige studiecetra voldoen hier maar ten dele aan. Daarom zetten we de komende jaren in op het versterken en moderniseren van de studiecetra. Daarbij gaat het om een goede spreiding van de studiecetra over het land, om de locatie van de studiecetra (bij voorkeur op campussen van andere universiteiten), om de faciliteiten (ict en audiovisueel) in de studiecetra en, last but not least, om de uitstraling van de studiecetra. We zullen de mogelijkheden onderzoeken om in de Randstad een ‘flagship’ studiecentrum te openen, waarmee de zichtbaarheid van de Open Universiteit naar overheid en landelijke politiek wordt vergroot en samenwerking met andere universiteiten wordt gefaciliteerd.

Kenmerkend voor onze community is dat deze open, inclusief en voor een groot deel digitaal is. Net als bij het onderwijs dient er sprake te zijn van een goede balans tussen online en fysieke ontmoeting. Voorwaarde voor community-vorming is dat mensen elkaar fysiek blijven ontmoeten. Daarom zetten we voor onze medewerkers in op hybride werken, waarbij alle wetenschappers samen met de medewerkers van de ondersteunende diensten een deel van hun tijd op onze hoofdvestiging in Heerlen werken. Het is belangrijk dat er in die tijd ook daadwerkelijk sprake kan zijn van ontmoeting, zodat de aanwezigheid in Heerlen echt toegevoegde waarde heeft. De faculteiten zullen hiervoor hun activiteiten, zoals onderzoekseminars, beter gaan plannen en organiseren.

Nieuwe huisvesting studiecentrum Amsterdam →

Na meer dan twintig jaar gevestigd te zijn naast het Olympisch stadion, is in 2021 het studiecentrum in Amsterdam verplaatst naar de campus van de Vrije Universiteit. Het OZW-gebouw is een inspirerende plek voor ontmoeting en kennisuitwisseling. Bovendien kunnen we daar gebruik maken van aantrekkelijke onderwijsfaciliteiten en is de bereikbaarheid met het openbaar vervoer goed.

Personeelsbeleid

Ons kapitaal bestaat uit onze mensen. Om onze ambities te realiseren moeten we talent aantrekken en behouden. Op dit moment heeft de Open Universiteit vanwege de krapte op de arbeidsmarkt en de concurrentie tussen universiteiten moeite om goede mensen aan te trekken en vast te houden. Voor de uitvoerbaarheid van onze ambities is het van cruciaal belang om over voldoende gekwalificeerd personeel te beschikken. We moeten dus investeren in het vergroten van onze aantrekkelijkheid als werkgever en bezien hoe de effectiviteit van de inzet van onze mensen kan worden vergroot onder meer door vermindering van de administratieve belasting.

Daarbij zetten we vooral in op een goede balans in het personeelsbestand waarin ervaring en jong talent elkaar goed aanvullen. Dat betekent dat jong talent de kans krijgt om zich te ontwikkelen en door te groeien binnen de Open Universiteit en perspectieven kan ontwikkelen om uit te stromen naar hogere posities binnen of buiten de Open Universiteit. De locatie van onze hoofdvestiging biedt mogelijkheden onze personeelswerving ook meer nadrukkelijk te richten op delen van Duitsland en Vlaanderen.

Het onderscheidend karakter van het werken bij onze universiteit zullen we sterker inzetten bij de werving van personeel. Daarbij gaat het om de volgende aspecten:

- academisch ondernemerschap: medewerkers krijgen de ruimte om nieuwe initiatieven te ontplooiën;
- onderwijs aan studenten van verschillend ervaringsniveau en uit verschillende leeftijdsgroepen biedt docenten extra uitdaging en grotere exposure;
- community-vorming;
- werken in teams (team science en interdisciplinair werken);
- ontwikkelingsmogelijkheden op team- en individueel niveau;
- doorstroommogelijkheden;
- flexibiliteit in de verhouding tussen thuiswerken en werken op locatie.

De speerpunten in het personeelsbeleid voor de komende periode zijn:

- Diversiteit en inclusie: we willen een diverse en inclusieve organisatie zijn. Daarbij richten we ons op thema's als gelijke kansen, ruimte voor diversiteit in opvattingen, bescherming van persoonlijke integriteit, sociale veiligheid, werving en selectie, fysieke en digitale toegankelijkheid en gendergelijkheid.
- Leiderschapsontwikkeling, zowel op het niveau van College van bestuur, decanen en directeuren als op het niveau van het middenmanagement.
- Teamontwikkeling, gericht op het stimuleren van taakvolwassenheid van teams.
- Stimuleren van doorstroommogelijkheden en loopbaanbeleid.
- Beheersbaar maken van de werkdruk, door scherper onderscheid tussen structurele en incidentele taken, hoge mate van autonomie bij de uitvoering van taken en verdere digitalisering van administratieve processen.
- Dubbelbenoeringen.
- Een eigen invulling van erkennen en waarderen, waarbij gezorgd wordt voor een passende balans tussen de verschillende beoordelingsdimensies.

De verdere uitwerking vindt plaats in overleg met de faculteiten en diensten. Daarmee zorgen we voor een goede balans tussen instellingsbrede kaders en maatwerk op het niveau van de organisatieonderdelen.

De ontwikkelingen en ambities op het gebied van ons onderwijs (m.n. de differentiatie naar doelgroepen) en onderzoek (m.n. de focus op interdisciplinair onderzoek) stellen nieuwe eisen aan de organisatie en onze medewerkers. We zetten blijvend in op de professionalisering van onze medewerkers, zodat die adequaat zijn toegerust om onze en hun ambities te realiseren. De huidige verdeling tussen onderwijs- en onderzoekstaken (70% onderwijs, 30% onderzoek) wordt als standaard gehandhaafd. Faculteiten krijgen de mogelijkheid om hier in individuele gevallen gemotiveerd, al dan niet tijdelijk, van af te wijken.

Excellente organisatie

Om de hierboven genoemde ambities te realiseren investeren we in de kwaliteit van onze organisatie. De ambitie een excellente organisatie te zijn, gaat vooral over de kwaliteit van onze processen en de dienstverlening aan onze studenten en ons personeel, interne samenwerking en het stimuleren van wendbaarheid en ondernemerschap. Het realiseren van een excellente organisatie is dus meer dan alleen een kwestie van procesoptimalisatie. Het gaat ook over de slagkracht om onze visie en ambities in praktijk te brengen, in het belang van onze studenten en onze partners.

Wendbaarheid en ondernemerschap

We investeren in flexibiliteit in loopbaanontwikkeling en academisch ondernemerschap, als voorwaarden om succesvol te werken aan onze ambities. Daarbij gaat het onder meer om het bieden van ruimte voor initiatieven van teams, het wegnemen van belemmerende regelgeving, het stimuleren van een innovatieve cultuur, kennisdeling, frequente monitoring en evaluatie, en stimulansen voor innovatie en ondernemerschap in het HR-beleid.

We zijn alert op kansen, zorgen dat we permanent met onze studenten en onze partners in gesprek blijven over ontwikkelbehoeften en willen snel en resultaatgericht kunnen inspelen op kansen die zich voordoen.

Processen, systemen en dienstverlening

De ambities op het gebied van onderwijs, met name een meer doelgroepgerichte aanpak, stellen hoge eisen aan onze systemen en processen. Daarbij gaat het onder andere om het faciliteren van flexibiliteit en om een gedifferentieerde aanpak van marketing en relatiebeheer. Flexibilisering van het onderwijs vereist standaardisatie van processen en systemen.

We zullen de ondersteunende processen afstemmen op de gewenste differentiatie tussen doelgroepen en de flexibilisering van ons onderwijs. Daarnaast zetten we in op het optimaliseren van werkprocessen en het reduceren van bureaucratie, als voorwaarde voor het versterken van onze slagkracht en wendbaarheid.

11

Onze ambities op het gebied van onderwijs stellen hoge eisen aan onze communicatie, marketing en sales. We gaan investeren in marketing, relatiebeheer en communicatie, gericht op het vergroten van de zichtbaarheid van ons onderwijsaanbod en het werven van nieuwe groepen onderwijsvragenden. Daarbij investeren we in de marketing via onze website en sociale media en het verbeteren van (de vindbaarheid van) de informatie op de website.

We zijn bezig met een omvangrijke doorontwikkeling van onze ict-faciliteiten en -systemen. Daarbij worden drie sporen onderscheiden:

- digitale faculteit (digitale leer- en werkomgeving en toetssysteem);
- digitale campus (onder meer studentenadministratie en onderwijslogistiek);
- digitaal bedrijf (onder meer HR- en financiële systemen).

Bij de ontwikkeling van onze ict-voorzieningen hanteren we de volgende uitgangspunten:

- we maken gebruik van state-of-the-art systemen die op de markt beschikbaar zijn (buy i.p.v. make); een rol voor de Open Universiteit als ontwikkelaar van pilots op het terrein van onderwijsvernieuwing is hierbij niet uitgesloten;
- we zetten in op uniformering van systemen;
- we investeren in digitale skills, zodat onze medewerkers optimaal gebruik kunnen maken van de mogelijkheden van de systemen;
- hoogwaardige dienstverlening aan onze studenten.

Duurzaamheid

De Open Universiteit wil de eigen ecologische voetafdruk verkleinen. In de afweging omtrent de locatiekeuze van hoofdvesting en studiecentra zal dit uitgangspunt een belangrijke rol spelen. De instelling ontwikkelt gericht beleid voor duurzaamheid en zorgt voor een structurele inbedding hiervan binnen de eigen processen en bedrijfsvoering. Specifieke maatregelen zijn het bevorderen van een meer duurzame bedrijfsvoering in faciliteiten en processen, het stimuleren van duurzame keuzes in woon-werkverkeer, afgestemd op hybride werken en beleid op het gebied van het organiseren en deelnemen aan congressen. De Open Universiteit streeft transparantie over de eigen verduurzaming na door adequate verslaglegging. Om een kritische blik op de eigen organisatie te behouden en bewustwording en voortgaande actiebereidheid bij medewerkers en studenten te stimuleren zal de in 2021 ingestelde klankbordgroep en de pilot Green Office worden gecontinueerd en waar nodig verder worden uitgebouwd.

Diversiteit en inclusie

De Open Universiteit wil een diverse en inclusieve organisatie zijn. Daartoe biedt de Open Universiteit een veilige leer- en werkomgeving, waarin iedereen zich thuis voelt en zich kan ontplooien en waar de diversiteit aan perspectieven gewaardeerd wordt. Diversiteit omvat zowel zichtbare als onzichtbare aspecten op het gebied van bijvoorbeeld gender, functiebeperking, LGBTQ+, migratieachtergrond, gezondheid, leeftijd, vooropleiding en sociaaleconomische achtergrond.

In 2022 is het Diversity Office opgericht. Dat is verantwoordelijk voor:

- coördinerende en organisatorische werkzaamheden op het gebied van diversiteit en inclusie;
- in- en externe communicatie over diversiteit en inclusie;
- het geven van gevraagd en ongevraagd advies op verschillende niveaus en naar verschillende eenheden binnen de organisatie (o.a. beleidsadvies);
- het bijhouden van een overzicht over alle diversiteit- en inclusie-initiatieven binnen de Open Universiteit.

Om de ontwikkeling naar een meer diverse en inclusieve organisatie te stimuleren zetten we in op:

- het verbeteren van toegankelijkheid voor alle studenten en medewerkers. Zo ondertekende de Open Universiteit in 2022 de intentieverklaring VN-verdrag inzake de rechten van personen met een functiebeperking;
- het bevorderen van bewustwording over diversiteits- en inclusievraagstukken binnen onze universiteit;
- het stimuleren van een diverse studentenpopulatie en een inclusieve cultuur, als onderdeel van community-vorming.

Digitale campus →

Er is een omvangrijke IT-transitie gaande bij de Open Universiteit. Eigen maatwerk-applicaties zetten we om naar cloud-oplossingen uit de markt. De Digitale campus bestaat uit een set van samenhangende onderwijsondersteunende processen en systemen. Het omvat veel onderdelen die te maken hebben met de studentenadministratie, studentcommunicatiesystemen en processen achter ons onderwijs. Denk aan toelating aanvragen, aanmelden voor een tentamen, registreren van resultaten, vragen van en adviezen voor studenten afhandelen, de catalogus met al ons onderwijs bijhouden en nog veel meer. De Digitale campus zorgt ervoor dat alle noodzakelijke bijzaken vereenvoudigd en versneld worden, zodat de aandacht zoveel mogelijk op het studeren gericht kan worden. Dit project reikt tot in de haarvaten van de Open Universiteit.

Alles wat ik leerde, kon ik direct toepassen in de praktijk_

Daniëlle Klerken was werkzaam op het snijvlak van arbeid en gezondheid, maar zocht meer verdieping. Daarom ging ze Arbeids- en organisatiepsychologie studeren. 'Ik werkte fulltime en wilde mijn baan combineren met de studie. In eerste instantie dacht ik dat dat makkelijk zou lukken, maar dat viel toch wat tegen. Ik zat in een drukke levensfase: mijn partner en ik gingen trouwen, kochten een huis dat we moesten verbouwen en kregen twee kinderen. Uiteindelijk heb ik tien jaar over de studie gedaan. Dat lijkt lang, maar het prettige was dat ik alles wat ik leerde meteen kon toepassen in de praktijk.' Na haar afstuderen richtte Daniëlle in 2020 met een partner een onderneming op: 'De studie aan de Open Universiteit heeft mijn perspectief verbreed. Ik doe nu waar ik goed in ben en haal veel energie uit mijn werk.'

12

Samenwerking

Om onze ambities te realiseren is samenwerking met partners essentieel: regionale bedrijven en instellingen, organisaties in andere delen van het land, universiteiten en kennisinstellingen in Nederland en (open en afstands-)universiteiten in het buitenland.

De bestaande samenwerkingen variëren in omvang, duur en perspectief (onderzoek en/of onderwijs). In het licht van onze ambities voor de komende jaren gaan we gericht, zowel op centraal als op facultair niveau, investeren in samenwerking met relevante partners. Daarbij zullen decanen en leden van het College van bestuur nauw samen optrekken.

We zetten in op het versterken van de samenwerkingsrelaties in het verlengde van onze ambities. Voor het onderwijs kan daarbij gedacht worden aan LLO, schakelprogramma's van hbo naar wo, inspelen op capaciteitsproblemen bij campusuniversiteiten en academisch afstandsonderwijs. De uitwerking zal zowel op instellingsniveau als op facultair niveau worden vormgegeven, afhankelijk van het doel en het karakter van de samenwerking.

Regionaal zetten we in op maatschappelijk relevant onderzoek met impact in de regio en op business-to-business-(to-consumer-)onderwijs. Op dit laatste gebied verkennen we de samenwerking met de Universiteit Maastricht en de Radboud Universiteit. Daarnaast gaan we met regionale partners de mogelijkheid verkennen van samenwerking in de bedrijfsvoering.

Nationaal zetten we in op samenwerking met universiteiten op het gebied van onderwijs en onderzoek. Bij onderwijs ligt de focus op schakelprogramma's, aanbod voor schoolverlaters en post-initieel onderwijs (B2C). Bij onderzoek gaat het om samenwerking op het gebied van disciplinair onderzoek (o.a. in het kader van sectorplannen), om dubbelaanstellingen en om onderzoek naar onderwijsinnovaties.

De internationale samenwerking vindt vooral plaats in EADTU-verband. In dat kader zal ingezet worden op uitwisseling tussen studenten en ontwikkeling van microcredentials. Daarmee willen we onze studenten die daar belangstelling voor hebben, een internationale ervaring bieden.

Vanaf onze oprichting zijn we ook de Open Universiteit voor Vlaanderen. Op dit moment is het aantal studenten uit Vlaanderen beperkt (eind 2021 1.400 studenten op een totaal van 17.000 studenten). In samenspraak met individuele Vlaamse universiteiten zullen we de mogelijkheden bezien om de instroom van Vlaamse studenten te vergroten.

In het onderzoek zal waar dat relevant is uiteraard worden samengewerkt met (onderzoekers van) buitenlandse universiteiten. Voor samenwerkingsrelaties op instellingsniveau ligt daarbij de focus op Europa.

Bijlagen

European Association of Distance Teaching Universities →

De Open Universiteit was in 1987 één van de oprichters van de European Association of Distance Teaching Universities (EADTU). Hierin zijn Europese landen met één of twee universiteiten vertegenwoordigd. Rector magnificus Theo Bastiaens werd in oktober 2022 gekozen tot president van de EADTU, waarvan de leden in wisselende combinaties internationale projecten uitvoeren. Deze kunnen zijn gericht op de innovatie van afstandsonderwijs, maar ook op het uitwisselen van best practices. Zo werkt de Open Universiteit bijvoorbeeld aan de verdere ontwikkeling van micro-credentials, en aan innovaties in hybride (combinaties van online en face-to-face) onderwijs. Ook wil de Open Universiteit graag bijdragen aan de totstandkoming van een Open Europese Universiteit, dit in het kader van het European Universities Initiative.

Bijlage 1: feiten en cijfers

	2018	2019	2020	2021
Onderwijs				
Actieve studenten op 31-12 (BaMa+Schakel)	14.244	14.358	18.344	17.015
Aantal nieuwe studenten (BaMa+Schakel)	5.588	5.420	6.504	6.554
Aantal afgenomen EC (BaMa+Schakel)	230.908	237.544	246.673	277.244
Aantal Ba-getuigschriften	188	236	226	194
Aantal Ma-getuigschriften	837	731	687	742
Onderzoek				
Gerealiseerde promoties	24	22	26	24
Wetenschappelijke publicaties	609	544v	479	670
Open Acces publicaties	35%	33%	44%	53%
Vakpublicaties	93	93	122	114
Personeel (in fte)				
wp	300	305	302	332
obp	262	259	291	302
Totaal	562	564	593	634
Financiën (bedragen in mln. euro)				
Rijksbijdrage	45.529	49.255	52.650	58.885
Exploitatieresultaat	1.9	3.8	3.3	3.6
Cursus-, les- en examengelden	16.787	17.418	16.977	16.595
Baten werk in opdracht van derden	4.116	3.495	2.548	3.123

Bijlage 2: bronnen

Algemeen

Ministerie van OCW; Strategische Agenda Hoger onderwijs en onderzoek. Houdbaar voor de toekomst (2019)

Ministerie van OCW; Nationaal actieplan voor meer diversiteit en inclusie in onderwijs en onderzoek (september 2020), zie <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/09/01/nieuw-nationaal-actieplan-voor-diversiteit-en-inclusie>

Ministerie van OCW; brief aan Tweede Kamer d.d. 5 maart 2021 inzake onderzoeken bekostiging middelbaar beroepsonderwijs, hoger onderwijs en onderzoek

Ministerie van OCW; brief aan Tweede Kamer d.d. 13 december 2021 inzake onderzoeksrapport eindevaluatie experiment flexstuderen

Coalitieakkoord Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst (december 2021)

Ministerie van OCW; brief aan Tweede Kamer d.d. 1 april 2022 ‘Hoofdlijnenbrief hoger onderwijs en wetenschap’

Minister van OCW; brief aan Tweede Kamer d.d. 17 juni 2022 ‘Beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap’

Bestuursakkoord Hoger onderwijs en onderzoek (juli 2022)

Nationaal Groeifonds

zie <https://www.nationaalgroeifonds.nl/>
Ministerie van EZK en ministerie van Financiën; brief aan Tweede Kamer inzake bekostiging investeringsvoorstellen tweede ronde Nationaal Groeifonds (april 2022)
Betreft o.a. honorering van voorstellen ‘Nationale LLO Katalysator’ en ‘Digitaliseringsimpuls onderwijs NL’

Leven Lang Ontwikkelen

Ministerie van SZW; brief aan Tweede Kamer d.d. 13 november 2020 ‘Kamerbrief Routekaart Leren en Ontwikkelen’

Leven Lang Ontwikkelen; zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leven-lang-ontwikkelen>

Sociaal Economische Raad en Leven Lang Ontwikkelen; zie <https://www.ser.nl/nl/thema/leven-lang-ontwikkelen/actie-agenda>

Ministerie van OCW en Leven Lang Ontwikkelen; zie <https://www.ocwincijfers.nl/themas/leven-lang-ontwikkelen>

UNL en Leven Lang Ontwikkelen; zie https://www.universiteitenvannederland.nl/nl_NL/aanbod-leven-lang-ontwikkelen.html

UNL en Leven Lang Ontwikkelen; zie <https://universitairdoorleren.nl/>

ROA; onderzoeksrapport Leven Lang Ontwikkelen in Nederland (maart 2022) (Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het ministerie van SZW, het ministerie van EZK en het ministerie van OCW naar de deelname van leven lang ontwikkelen in 2020)

Nationaal Programma Onderwijs

zie <https://www.nponderwijs.nl/>

Open Universiteit

Onderzoeksrapport Studeren in coronatijd. Thuisentamens en andere aspecten van studeren in de coronaperiode (juni 2021)

Het OU onderwijsmodel: Activerend academisch afstandsonderwijs (juli 2021)

Kader voor formatieve en summatieve toetsing (februari 2022)

Multidisciplinary Research at Open Universiteit: Innovating for Resilience (juni 2020)

Visiedocument Erkennen en Waarderen op de Open Universiteit (november 2021)

Kwaliteitsafspraken 2019-2024 Open Universiteit (december 2018)

Programmaplan Kwaliteitsafspraken 2022. Plan van aanpak (december 2021)

Green Office; zie <https://www.ou.nl/en/green-office>

Diversiteit en Inclusie; Notitie Naar een OU-strategie over Diversiteit & Inclusie (oktober 2021)

Werkplan Diversiteit en Inclusie (maart 2022)

Businessplan Centrum voor postinitieel onderwijs (maart 2022)

Open Universiteit